

วารสารวิชาการ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

การพัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Received : 08 April 2026

Revised : 19 May 2026

Accepted : 26 June 2026

อำนาจ บุญอนันต์^{1*}, อีระพงษ์ ทัพอาจ², พันธุ์เอก ใจหลวง¹ และธีรราช ทองหลาง¹

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์¹

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์²

*Corresponding author e-mail : amnaturu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 2) หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ และ 3) ประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ แบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยเนื้อหาด้านความเป็นมา เครื่องดนตรีและการประสมวง ความเชื่อ และพิธีกรรม การอ่านโน้ตขั้นพื้นฐาน บทเพลง และการฝึกปฏิบัติวงมโหรีโบราณ โดยผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 2) ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.74/86.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ และ 3) ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.16

คำสำคัญ: ชุดฝึกทักษะ, วงมโหรีโบราณ, ดนตรีไทย

Development of a Traditional Mahori Boran Ensemble Training Package for Music Education Students at Uttaradit Rajabhat University

Amnat Boonanont^{1*}, Teerapong Tup-at², Puneak JaiLuang¹, Teerarach Tonglang¹

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University

²Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

*Corresponding author e-mail : amnaturu@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop an Ancient Mahori Ensemble Skill Training Package for students in the Music Education Program at Uttaradit Rajabhat University; 2) determine the efficiency of the Ancient Mahori Ensemble Skill Training Package; and 3) evaluate its appropriateness. The research instruments consisted of the Ancient Mahori Ensemble Skill Training Package, formative tests, and an achievement test. The sample group comprised 10 students from the Music Education Program at Uttaradit Rajabhat University, selected through purposive sampling. Data were analyzed using basic statistical methods, including percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that 1) the developed Ancient Mahori Ensemble Skill Training Package consisted of content related to the historical background, musical instruments and ensemble arrangement, beliefs and rituals, basic music notation reading, repertoire, and practical training in Ancient Mahori ensemble performance. The package was validated by experts, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranging from 0.80 to 1.00; 2) the efficiency of the Ancient Mahori Ensemble Skill Training Package was 92.74/86.42, exceeding the established criterion of 80/80; and 3) the expert evaluation indicated that the overall appropriateness of the package was at a high level, with a mean score of 4.46 and a standard deviation of 0.16.

Keywords: Skill training package, Ancient Mahori ensemble, Thai music

บทนำ

ดนตรีเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งของสุนทรียศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจิตใจโดยส่งผลถึงอารมณ์และความรู้สึก ทั้งนี้เพราะมนุษย์มิได้ดำรงอยู่เพียงปัจจัยสี่เท่านั้น หากยังต้องการสิ่งซึ่งแสดงคุณค่าเพื่อสนองความรู้สึกและจิตใจให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในภาวะอันเป็นสุขครบทุกด้าน การสร้างงานดนตรีสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมที่แฝงด้วยปรัชญาอันเป็นบ่อเกิดแห่งภูมิปัญญาในการเรียนรู้และเข้าใจในสังขารธรรมการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งยังแสดงถึงความเป็นกลุ่มชนและภาพลักษณ์ของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ในทางมานุษยวิทยามองดนตรีในลักษณะที่สัมพันธ์กับมนุษย์และสังคม ดนตรี คือ ผลผลิตของพฤติกรรมซึ่งเกี่ยวเนื่องกับแนวคิดอันเกิดจากสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมในสังคมที่มนุษย์ดำรงอยู่ การศึกษาและการทำความเข้าใจดนตรีจึงสัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ในมิติของเวลาและสถานที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือคุณค่าทางดนตรีไม่ใช่เพียงการสนองความต้องการทางด้านอารมณ์และจิตใจเพียงเดียว ดนตรียังมีบทบาทหน้าที่และมีความสำคัญหรือมีความหมายในด้านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น บทบาทในการแสดงหรือการละเล่นต่าง ๆ บทบาทในการช่วยกระตุ้นความรักสามัคคีของสังคม บทบาทอันเป็นเครื่องแสดงภาพลักษณ์หรือเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชน รวมทั้งบทบาทที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของกลุ่มชน ดังที่ อวบ เหมะรัชต์ (2525, น. 16) ได้กล่าวถึงบทบาทความสำคัญของดนตรีว่า ดนตรีเป็นสิ่งแสดงถึงวิวัฒนาการทางวัฒนธรรม ขนบประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งทางความคิด ทางอารมณ์ ทางการเคลื่อนไหว ทางสังคมครอบครัว หมู่คณะ และทางการเมือง รวมทั้งเป็นสิ่งที่อาจอำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภค หมายถึง ผู้ฟัง ผู้ชม ผู้ผลิต เช่น ผู้ขับร้อง ผู้บรรเลง ผู้บันทึกเสียง ผู้ถ่ายทำภาพยนตร์ หรือวิดีโอ ผู้กำกับเวที และผู้ดำเนินกิจการหรือธุรกิจการโฆษณาหรืออื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับอัตตะประโยชน์ของดนตรีและกิจกรรมทางดนตรีทุกชนิด

วงมโหรีโบราณเป็นวงดนตรีไทยประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญมาอย่างยาวนาน โดยมีลักษณะเด่น คือ การผสมผสานระหว่างเครื่องสาย เครื่องดีด และเครื่องตีเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน คำว่า “มโหรี” ปรากฏหลักฐานมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ซึ่งถือเป็นยุคเริ่มต้นของการก่อรูปวัฒนธรรมดนตรีไทย โดยในระยะแรกวงมโหรีมักใช้บรรเลงประกอบการขับร้อง และนิยมในหมู่สตรีในราชสำนัก ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา วงมโหรีได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งในด้านจำนวนเครื่องดนตรีและรูปแบบการบรรเลง มีการกำหนดบทเพลงและระเบียบแบบแผนชัดเจน วงมโหรีจึงกลายเป็นดนตรีชั้นสูงที่ใช้ในราชพิธีและงานสำคัญของหลวง อีกทั้งยังสะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ วงมโหรีมีการปรับปรุงรูปแบบให้หลากหลาย เช่น มโหรีเครื่องสี่ มโหรีเครื่องหก และมโหรีเครื่องใหญ่ มีการนำเครื่องดนตรีใหม่ ๆ เข้ามาเสริม เช่น ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และระนาด ทำให้เกิดมิติของเสียงที่ไพเราะและซับซ้อนยิ่งขึ้น รวมทั้งยังถูกใช้ทั้งในราชสำนักและแพร่หลายสู่ประชาชนทั่วไป วงมโหรีโบราณนับเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของไทย ซึ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญา ความประณีต และความงดงามทางดนตรีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีต วงมโหรีมิได้เป็นเพียงการบรรเลงเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทย ทั้งในด้านพิธีกรรม งานราชสำนัก งานมงคล ตลอดจนการแสดงนาฏศิลป์ไทย องค์ประกอบของวงมโหรีแสดงให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ ความอ่อนช้อย และเอกลักษณ์เฉพาะของดนตรีไทยที่หาได้ยากในวัฒนธรรมอื่น อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดค่านิยม ความเคารพต่อครูบาอาจารย์ และระเบียบวินัยในการฝึกฝนศิลปะชั้นสูงของไทย

อย่างไรก็ตาม แม้วงมโหรีโบราณจะมีคุณค่าและความสำคัญต่อสังคมไทยอย่างมาก แต่ในปัจจุบันกลับพบว่ามีค่านิยมและความนิยมในการศึกษาและสืบทอดลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมสมัยใหม่และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ทำให้เยาวชนจำนวนมากหันไปสนใจดนตรีสากลหรือสื่อบันเทิงรูปแบบใหม่มากกว่าดนตรีไทย รวมทั้งการเรียนรู้วงมโหรีโบราณยังต้องอาศัยระยะเวลา ความอดทน และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้สนใจลดจำนวนลง อีกทั้งปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของวงมโหรีโบราณ คือการขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญและองค์ความรู้ที่เป็นระบบ หลายพื้นที่ยังคงใช้วิธีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะหรือการจดจำจากครูสู่ศิษย์ เมื่อครูดนตรีอาวุโสลดจำนวนลง ความรู้เทคนิค และรูปแบบการบรรเลงดั้งเดิมบางส่วนจึงเสี่ยงต่อการสูญหาย นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญ

กับดนตรีไทยโดยเฉพาะการเรียนรู้ด้านวงดนตรีมโหรีโบราณไม่เพียงพอ ส่งผลให้การสืบทอดภูมิปัญญาด้านวงมโหรีของไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถสร้างคนรุ่นใหม่ให้เข้ามารับช่วงต่อได้อย่างมั่นคง

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรดำเนินการศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานวงมโหรีโบราณ มีทักษะในการเล่นดนตรีตั้งแต่เบื้องต้นจนสามารถพัฒนาต่อยอดได้ รวมทั้งเพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของไทยให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. พัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
2. หาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
3. ประเมินชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านพื้นที่

หลักสูตรสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2. ด้านระยะเวลา

เดือนมิถุนายน 2568 ถึงเดือนธันวาคม 2568

3. ด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

ตัวแปรตาม ประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 76 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา ชั้นปีที่ 1 – 4 กลุ่มดนตรีไทย จำนวน 10 คน โดยวิธีคัดเลือก

แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

การสร้างชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. คู่มือชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ ประกอบด้วย
 - 1.1 คำอธิบายการใช้คู่มือชุดฝึกทักษะ
 - 1.2 คำสำคัญ
 - 1.3 วิสัยทัศน์

1.4 เนื้อหา แบ่งออกเป็น 7 หน่วย

- หน่วยที่ 1 ความเป็นมาของวงมโหรีโบราณ
- หน่วยที่ 2 เครื่องดนตรีและการประสมวง
- หน่วยที่ 3 ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับวงมโหรีโบราณ
- หน่วยที่ 4 การอ่านโน้ตขั้นพื้นฐาน
- หน่วยที่ 5 บทเพลงวงมโหรีโบราณ
- หน่วยที่ 6 หลักการปฏิบัติเครื่องดนตรีวงมโหรีโบราณ
- หน่วยที่ 7 ฝึกปฏิบัติเพลงวงมโหรีโบราณ

1.5 แผนการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน ประกอบด้วย หัวข้อ สารการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สื่อวัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

2. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความเหมาะสมของร่างชุดฝึกทักษะตามกรอบทฤษฎีที่ศึกษา

3. จัดส่งชุดฝึกทักษะและเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม

4. สรุปความเหมาะสมของชุดฝึกทักษะตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า $IOC \geq 0.5$ ขึ้นไป

5. การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ จำนวน 45 ข้อ

6. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยพิจารณาความเหมาะสมของค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เป็นข้อสอบที่มีความตรงในการวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ได้ข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ๆ ละ 1 คะแนน

7. นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา จำนวน 10 คน ที่เคยเรียนรู้เกี่ยวกับวงมโหรีโบราณ

8. นำแบบทดสอบมาตรวจสอบและวิเคราะห์หาคุณภาพ ได้แก่ ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และความเที่ยงเพื่อนำไปใช้เป็นแบบทดสอบจริงต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ

1. กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ชั้นปีที่ 1 – 4 จำนวน 10 คน

2. ทดลองใช้ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ กับกลุ่มตัวอย่าง เดือนกรกฎาคม 2568 ถึงเดือนสิงหาคม 2568 จำนวน 8 สัปดาห์

3. เครื่องมือที่ใช้ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรตามเกณฑ์ 80/80 ด้วยสูตร E1/E2

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและวิพากษ์ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ

การประเมินชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบการประเมิน 3 ด้าน ดังนี้

1. ประเมินปัจจัยนำเข้า (input evaluation) ประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาชุดฝึกทักษะแบบจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน และสถานที่

2. ประเมินกระบวนการ (process evaluation) ประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการฝึกทักษะ

3. ประเมินผลผลิต (product evaluation) ประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมของประโยชน์ที่ได้รับและความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ขั้นตอนการดำเนินการ มีดังนี้

1. จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

2. นำแบบประเมินที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ผล

3. วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจำแนกผลการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. การพัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของชุดฝึกทักษะ ซึ่งประกอบด้วย ความสำคัญของชุดฝึกทักษะ หลักการ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณภาพผู้เรียน จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาและแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า ชุดฝึกทักษะ มีความสอดคล้องเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และการทดสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 10 คน ที่เคยเรียนรู้เกี่ยวกับวงมโหรีโบราณเพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพ ซึ่งได้ค่าความยากระหว่าง 0.33 ถึง 0.80 ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.21 ถึง 0.72 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95

2. การหาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ ทำการทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 10 คน ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของการใช้การพัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ตามเกณฑ์ 80/80 คะแนนระหว่างการฝึกทักษะด้วยการพัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ คิดเป็นร้อยละ 92.74 และคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 86.42 นั่นคือ การพัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีประสิทธิภาพ 92.74/86.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณนี้ มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้

3. การประเมินและวิพากษ์ชุดฝึกทักษะ พบว่า ผลการประเมินชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21 รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.17 และด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบของชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนแนวทางการบริหารจัดการการฝึกทักษะ ซึ่งผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความสอดคล้องและเหมาะสมในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาชุดฝึกทักษะได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาหลักการ แนวคิด และข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับวงมโหรีโบราณ รวมทั้งคำนึงถึงบริบทการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา ส่งผลให้ชุดฝึกทักษะมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สยาม จวงประโคน (2564) พบว่า การพัฒนาทักษะทางดนตรีควรประกอบด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และทักษะทางดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสัจพินา โพธิ์ดอกไม้ (2563, น.118) กล่าวว่า ชุดฝึกทักษะที่ดีต้องผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบโดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ หลักสูตรเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ก่อนการสร้างชุดฝึกทักษะ ตลอดจนผ่านการวิเคราะห์ และตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาจุดบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข

ผลการศึกษาพบว่า ชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.74/86.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ทางดนตรี โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงควบคู่กับการศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวงมโหรีโบราณ อีกทั้งยังมีการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2536) ที่กล่าวว่า ชุดการสอนที่มีคุณภาพควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับกิจกรรมการเรียนรู้ จึงทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และสมพร ตอยยิปี (2554, น. 32) ได้กล่าวว่า ชุดฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะ และความรู้ต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญ และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

ผลการประเมินชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากชุดฝึกทักษะได้รับการพัฒนาโดยยึดหลักการทางวิชาการและผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และรูปแบบการประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของดาร์ตัน พุสดี (2541) ที่กล่าวว่า การประเมินจะช่วยสะท้อนคุณภาพและความเหมาะสมของหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของธนพงศ์ ศิริบุตรวงษ์ (2563, น.81) ที่กล่าวว่า การประเมินผลคุณภาพการวิจัย ขึ้นอยู่กับการออกแบบชุดเครื่องมือวิจัย และดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ผลการพัฒนาชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า ชุดฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของวงมโหรีโบราณ เครื่องดนตรีและการประสมวง ความเชื่อและพิธีกรรม การอ่านโน้ตขั้นพื้นฐาน บทเพลงวงมโหรีโบราณ หลักการปฏิบัติเครื่องดนตรี และการฝึกปฏิบัติเพลงวงมโหรีโบราณ โดยผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าชุดฝึกทักษะมีความสอดคล้องและเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณ พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.74/86.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าชุดฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

ผลการประเมินชุดฝึกทักษะวงมโหรีโบราณโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต รองลงมา ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการนำเพลงเกร็ด เพลงเถา ในยุคปัจจุบัน มาใช้บรรเลงในวงมโหรีโบราณเพิ่มขึ้น โดยปรับปรุงวิธีการบรรเลงให้เหมาะสมกับการบรรเลงวงมโหรีโบราณ
2. ควรนำเครื่องประกอบจังหวะที่เกี่ยวข้องกับสำเนียงเพลงมาใช้บรรเลงประสมวงมโหรีโบราณ เพื่อเพิ่มสีสันและความไพเราะยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์หลักการบรรเลงวงมโหรีโบราณ โดยเปรียบเทียบพัฒนาการตั้งแต่ยุคกรุงสุโขทัย จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์
2. ควรมีการต่อยอดวิจัยและพัฒนาารูปแบบการบรรเลงวงมโหรีโบราณ เพื่อพัฒนาารูปแบบการประสมวง และกลวิธีการบรรเลงขั้นสูง ให้มีความทันสมัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2536). การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน ในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 12). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดาร์ตัน พุสดี. (2541). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง ซึ่ง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนพงศ์ ศิริบุตรวงศ์. (2563). การพัฒนาชุดฝึกทักษะโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การเป่าขลุ่ยเพียงออ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพร ตอยยี่ปี. (2554). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์ เทเรซาหนองจอก [ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สยาม จวงประโคน. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะทางดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 40(4), 7-18. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humsujournal/article/view/249294>.
- สัญญา พงษ์ดอแก้ว. (2563). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการตีกลองชุดขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน วิทยาลัยราชภัฏสกลนคร [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อวบ เหมะรัชต์. (2525). วิธีการจัดการเรียนการสอนดนตรีระดับประถมและมัธยมศึกษา [เอกสารประกอบการจัดอบรมครู ดนตรี]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.